

КОЛЕКТИВНЕ МУЗИКУВАННЯ ЯК УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКОНАВЦЯ-СКРИПАЛЯ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧИХ КОЛЕКТИВІВ М. УМАНІ)

1. Колективне музикування є невід'ємною і важливою складовою підготовки майбутнього виконавця на струнно-смичкових інструментах, що впливає на його педагогічну компетентність. Колективна гра крім професійних навичок також формує і ряд психологічних та соціально-комунікативних якостей виконавця, майбутнього педагога.

2. Свої професійні вміння та навички ансамблевої гри скрипалі м. Умані удосконалюють у дитячих та студентських колективах навчальних закладів. Серед яких: ансамбль скрипалів школи мистецтв (художній керівник Н. Адаменко), ансамбль скрипалів музичної школи № 1 (художній керівник О. Коваленко), ансамбль скрипалів школи мистецтв НВК «Школи-гімназії» (художній керівник О. Гупало), ансамбль скрипалів обласного музичного училища ім. П. Демуцького (художній керівник І. Калиновська), фольклорний ансамбль «Ятрань» (художній керівник О. Кітрат), камерний оркестр обласного музичного училища ім. П. Демуцького (художній керівник В. Ніколаєв), народний самодіяльний ансамбль «Музичні візерунки» УДПУ імені Павла Тичини (художній керівник А. Купчик), оркестр народних інструментів УДПУ імені Павла Тичини (художній керівник В. Калабська), струнний квартет УДПУ імені Павла Тичини (художній керівник О. Коваленко) та інші колективи. Охарактеризуємо деякі з них.

3. *Ансамбль скрипалів* Уманського обласного музичного училища ім. П. Демуцького. Художній керівник І. Калиновська. Ансамбль був створений у 60-ті рр. ХХ ст., практично зразу після відкриття у місті музичного училища (1963) [2]. Керівники ансамблю, як творчі особистості та майстерні педагоги, досягали у ньому певних характерних рис. Наприклад, засновник та його перший керівник – М. Хайков. Особливістю його репертуарної політики було включення до концертних програм поліфонічних творів без супроводу не тільки старовинних, класичних, а й сучасних композиторів, що формувало синхронність вступів кожної групи, чіткість звучання кожного голосу. Наступний керівник – І. Шевцова була також і концертмейстером ансамблю, взірцем для його учасників. Сучасний керівник І. Калиновська – ввела до ансамблю партію альтів, що збагатило новими тембрами звучання колективу. Нині у репертуарі ансамблю твори Є. Дербенка, В. Дмитрієва, М. Кажлаєва, В. Кролля, М. Скорика, Б. Фіготина, І. Шварца, А. Шнідке, Д. Шостаковича та інших.

Камерний оркестр музичного училища був створений у 1998 композиторів України, викладач відділу теорії музики училища [2]. Незмінний керівник

оркестру зумів організувати в колектив крім студентської молоді й досвідчених виконавців, педагогів, які діляться не тільки своєю виконавською майстерністю, а й педагогічними тонкощами: Н. Адаменко, О. Гупало, І. Якимчук (перші скрипки), А. Водянецьку (друга скрипка); А. Барбу, С. Подопрigor (альти); І. Козій (віолончель); С. Матвієнка (контрабас), Р. Мельниченка (флейта), Г. Васильченка (фортепіано). На концертній сцені оркестр виконує твори Й. Баха, А. Вівальді, Г. Генделя, Дж. Гершвіна, С. Джопліна, Г. Пьорсела, В. Моцарта, В. Ніколаєва, Я. Степового, З. Фібіха, Д. Шостаковича та інших авторів. Вже стали традиційними виступи колективу в Уманській картинній галереї на День міста, що проходить у першу неділю жовтня кожного року. Оркестр на високому виконавському рівні дарує своїм слухачам і шанувальникам цікаву, різноманітну за жанрами та стилями концертну програму.

У 1989 р. завідувачем кафедри музики та образотворчого мистецтва УДПУ імені Павла Тичини Д. Балдинюком був створений ансамбль *«Музичні візерунки»*. У 1993 р. ансамбль отримав почесне звання «народний аматорський колектив профспілок України». У різні роки керівниками «Музичних візерунків» були: М. Рибченко, Ю. Пономарьов, С. Бригневич, В. Калабська. Нині керує А. Купчик [1]. Серед інструментів у складі ансамблю вагоме місце посідають струнно-смичкові – скрипки, контрабас, час від часу до них долучають альт (залежить від набору студентів). Окрім сольних творів різних жанрів та форм ансамбль акомпанує народному хору «Кобзар» (художній керівник – В. Семенчук). Творча співпраця колективів кожний рік підсумовується державним іспитом з хорового диригування студентів за напрямом підготовки «Музичне мистецтво».

Фольклорний ансамбль *«Ятрань»* Уманського обласного музичного училища ім. П. Демуцького був створений у 2003 р. викладачами Т. Попадик (керівник вокальної групи, з 2009 р. виступають тільки солісти) та О. Кітраром (керівник інструментальної групи). В основі інструментарію ансамблю – розширений склад троїстих музик, а саме: скрипки, сопілка, кларнет, контрабас, баян, кобза, бубон, бугай. У репертуарі «Ятрані» представлена фольклорна музика не тільки українського етносу, а й євреїв, молдаван, циган, румун, росіян, угорців [4]. Учасники колективу, зокрема скрипалі, шліфують свою педагогічну майстерність як на репетиціях, концертних виступах, так й під час участі в Міжнародних, всеукраїнських та регіональних конкурсах («Perpetuum mobile» (м. Дрогобич), «Кубок Надросся» (сmt. Ракитне), «Квітуха країна» (м. Умань) та інших).

У вересні 2015 р. викладачем кафедри інструментального виконавства УДПУ імені Павла Тичини О. Коваленко був створений *камерний ансамбль* – струнний квартет зі складу викладачів та студентів факультету мистецтв (О. Гупало – перша скрипка, О. Коваленко – друга скрипка, А. Шевчук – альт, В. Мельник – контрабас). У репертуарі твори композиторів-класиків Й. Гайдна, М. Глінки та інших.

4. Уманська струнно-смичкова школа має більш ніж столітню історію педагогічної освіти та виконавства, тому, на нашу думку, варто згадати й ті

колективи, що існували раніше та вносили свій внесок у педагогічну підготовку струнників.

У 70-90-ті рр. ХХ ст. в Уманському обласному музичному училищі імені П. Демуцького існував *симфонічний оркестр*. За відсутності деяких інструментів дерев'яної духової групи (гобоїв, фаготів) інколи оркестр виступав у неповному складі. Керівниками оркестру у різні часи були: М. Хайков, М. Баранішин, І. Кондратюк, П. Сергеев, А. Карчов та інші. Колектив виконував твори Г. Генделя, Б. Ніколаєва, П. Чайковського, Д. Шостаковича та інших композиторів.

З 1981 по 1991 рр. у місті функціонував *естрадний симфонічний оркестр викладачів музичних шкіл*. Його засновником та організатором був тодішній директор Уманської дитячої музичної школи № 2 А. Кузьмінов. Рівень виконання та цікава програма дозволяла колективу виступати на сценах міста та за його межами, а також приймати участь у всеукраїнських конкурсах, фестивалях, зокрема у телефестивалі «Сонячні кларнети».

У 1989 р. викладачем школи мистецтв по класу баяну П. Косогором зі складу учнів був створений фольклорний ансамбль *«Журавлик»*. Палкий пропагандист музичного мистецтва крім народних інструментів до колективу залучив й скрипалів. Високий виконавський рівень ансамблю дозволив його учасникам неодноразово бути лауреатами регіональних та всеукраїнських фольклорних конкурсів [3].

5. Таким чином, у навчальних закладах м. Умані скрипалі мають можливість бути задіяними в однорідних (ансамблі скрипалів, струнний квартет) та змішаних (фольклорні ансамблі, камерний оркестр, оркестр народних інструментів та інші) колективах. У яких використовують наступні види діяльності: репетиційна робота, виконання концертної програми, участь у конкурсах різного рівня, участь у проведенні державних екзаменів, що сприяє удосконаленню педагогічної та виконавської майстерності скрипалів-виконавців.

Література

1. Інструментальний ансамбль «Музичні візерунки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mpf.udpu.org.ua/muzychni-vizerunku/>
2. Офіційний сайт Уманського обласного музичного училища імені П. Демуцького [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umuz.16mb.com/index.html>
3. Уманська дитяча школа мистецтв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wikimaria.org/14291763/uk/Уманська-дитяча-школа-мистецтв>
4. Хмелевська А. В., Калабська В. С. Збереження та розвиток української народної музики в творчій діяльності ансамблю «Ятрань» / А. В. Хмелевська, В. С. Калабська // Мистецтвознавчі студії : збірник наукових праць студентів мистецько- педагогічного факультету / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, кафедра хореографії та музінструменту [ред. кол.: Дудник О. В. (головн. ред.), Калабська В. С. (відповід. ред.) [та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. – Вип. 3. Музика. Танець. – С. 17-20.